

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

» mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
» www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
» IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

V Košiciach, 3.6.2024

Prelomový rozsudok: Odvolací súd potvrdil zodpovednosť štátnych inštitúcií za segregáciu rómskych detí na základnej škole v Terni. Štát musí teraz desegregovať

Štátne inštitúcie vrátane ministerstva školstva sa dopustili segregácie rómskych detí na základnej škole v Terni a musia ju odstrániť. Svojím [rozsudkom](#), ktorého písomné vyhotovenie nám ako žalobcom bolo doručené v týchto dňoch, o tom právoplatne rozhodol Krajský súd v Prešove. Potvrdil tak rozsudok Okresného súdu v Prešove zo 6. novembra 2023. Ide o historicky prvý právoplatný rozsudok, ktorým slovenské súdy uložili štátnym inštitúciám povinnosť vypracovať plán na odstránenie segregácie vo vzdelávaní a následne ho naplniť.

Vanda Durbáková, právna zástupkyňa Poradne pre občianske a ľudské práva ako žalobcu v súdnom konaní k rozsudku povedala:

„Odvolací súd týmto rozsudkom definitívne potvrdil zodpovednosť štátnych inštitúcií - ministerstva školstva a regionálneho školského úradu - za segregáciu rómskych detí na škole v Terni. Zároveň im uložil povinnosť segregáciu odstrániť a do budúca jej predchádzať. V tomto kontexte je tento rozsudok absolútne prelomový. V nadväznosti na tento právoplatný rozsudok musia zodpovedné inštitúcie rúzne konať. Musia v určenom časovom rámci vypracovať tzv. desegregačný plán, ktorý bude obsahovať plán opatrení, ktoré segregáciu odstránia a následne tento plán realizovať. Podľa rozsudku musí byť segregácia rómskych detí na škole v Terni najneskôr do dvoch rokov odstránená.“

Štefan Ivanco, programový koordinátor Poradne pre občianske a ľudské práva k rozsudku dodal:

„Je nepochopiteľné, že ministerstvo školstva na jednej strane verejne deklaruje potrebu odstraňovať segregáciu v školstve vrátane napríklad realizácie reforiem z plánu obnovy s využitím zdrojov z EÚ. Na druhej strane v s týmto súdnom konaní dlhé roky popiera akúkoľvek zodpovednosť za protiprávny stav na škole v Terni a odmieta prijať akékoľvek opatrenia, aby segregáciu rómskych detí odstránil. Vytýka mu to ostatne aj krajský súd. Je nutné, aby ministerstvo a školské úrady konečne začali navrhovať a zavádzať účinné desegregačné opatrenia. V Terni aj v mnohých iných lokalitách, kde je segregácia v školstve prítomná. Verím, že tento dôležitý rozsudok súdu k tomu prispeje.“

Antidiskriminačnú verejnú žalobu sme ako mimovládna organizácia Poradňa pre občianske a ľudské práva - podali proti Ministerstvu školstva SR a právnemu predchodcovi Regionálneho úradu školskej správy v Prešove v januári 2016. V strategickom súdnom spore sme namietali, že žalované štátne inštitúcie nielenže škole neposkytli potrebnú podporu, ale ešte ju svojimi rozhodnutiami o určení školských obvodov a nečinnosťou postavili do situácie, keď kvôli nedostatku kapacít musela začať vzdelávať časť detí v rómskych triedach aj na druhej zmene. Na súde sme sa domáhali toho, aby súd žalované štátne inštitúcie zaviazal k prijatiu účinných opatrení, ktoré protiprávny stav na škole odstránia a do budúca segregácii zabránia, vrátane vypracovania a realizácie tzv. desegregačného plánu.

V rámci súdneho konania poskytla súdu svoje stanovisko aj bývalá Verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová, ktorá situáciu v danej lokalite z vlastnej iniciatívy zmapovala. Jej stanovisko v súdnom konaní podporilo našu právnu argumentáciu.

Okresný súd v Prešove o našej žalobe po prvý krát rozhodoval už vo februári 2019, pričom svojím [rozsudkom](#) našu žalobu zamietol. Jeho rozsudok následne Krajský súd v Prešove z augusta 2020 v celom rozsahu [potvrdil](#).

Najvyšší súd svojím [uznesením](#) z marca 2023 však rozsudky krajského a okresného súdu zrušil a vec opätovne vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Okresný súd v novembri 2023 -

viazaný právnym názorom najvyššieho súdu - našej žalobe vyhovel. Žalované strany následne podali odvolanie.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 22. apríla 2024, ktorý nám bol doručený v týchto dňoch, právoplatne potvrdil, že žalované štátne inštitúcie sa dopustili diskriminácie - a to prijatím rozhodnutí o určení školského obvodu, ktorými udržali existujúcu segregáciu rómskych detí na škole v Terni ako aj neprijatím účinných opatrení na predchádzanie a odstránenie ich segregácie.

Podľa krajského súdu mali žalovaní pred určením školského obvodu náležite vyhodnotiť zistený stav následne prijať také desegregačné opatrenia, aby nedochádzalo k zvýšenej koncentrácii detí rómskeho pôvodu na škole a tým k vzniku etnicky segregovaných tried vrátane nutnosti zavedenia poobedňajších zmien vyučovania. Súd špecificky poukázal aj na to, že ministerstvo školstva v rámci aktuálnych vzdelávacích reforiem deklaruje svoj záväzok prijímať opatrenia na podporu desegrácie škôl. No priamo v tomto súdnom konaní popiera zodpovednosť za protiprávny stav a odmieta prijať akékoľvek opatrenia, aby segregácii rómskych detí na školách zabránil. Krajský súd upriamil pozornosť aj na viaceré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, najmä rozsudok v prípade Elmazova a Ostatní proti Severnému Macedónsku z 13.12.2022, a jednoznačne uzavrel, že k diskriminácii môže dochádzať aj pri absencii akéhokoľvek diskriminačného zámeru zo strany štátu. Štát sa ani v takýchto prípadoch nemôže zbavovať svojej zodpovednosti.

Krajský súd potvrdil povinnosť žalovaných strán do šiestich mesiacov od právoplatnosti rozsudku vypracovať plán opatrení, ktoré povedú k účinnému odstráneniu a prevencii segregácie a povinnosť tento plán do dvoch rokov naplniť.

Rozhodnutie je právoplatné a žalované strany sa nemôžu voči nemu odvolať.

Bližší kontext prípadu:

Poradňa žalobou reagovala na situáciu, ktorá v obci Terňa vznikla v roku 2014. Obec ako zriaďovateľ školy vtedy vypovedala zmluvu o spoločnom školskom obvode pre deti navštevujúce 1.- 4. ročník s vedľajšou obcou Malý Slivník. Urobila tak v snahe znížiť počet detí na miestnej škole s ohľadom na jej obmedzené priestorové kapacity. Škole reálne hrozilo, že bude musieť začať časť detí vzdelávať na poobedňajšej zmene. Deti pochádzajúce z Malého Slivníka, ktoré školu v Terni navštevujú, sú pritom rómskeho pôvodu a čelia sociálnemu znevýhodneniu.

Obec Malý Slivník, ktorá vlastnú základnú školu nemá, sa pokúšala uzavrieť zmluvu o spoločnom školstvom obvode s inou obcou v okolí, no neúspešne. Preto sa podľa zákona obrátila na okresný úrad v Prešove, aby túto situáciu vyriešil a určil spádovú školu pre deti z Malého Slivníka tak, aby nebola ohrozená ich povinná školská dochádzka. Okresný úrad v Prešove (v súčasnosti Regionálny úrad školskej správy) však svojimi rozhodnutiami v rokoch 2014 a 2016 opätovne určil za spádovú školu pre deti z Malého Slivníka, školu v Terni. Obec Terňa sa voči rozhodnutiu odvolala a namietala, že na viacerých základných školách v okolí v ostatných rokoch počet školopovinných detí klesal a že majú voľné školské kapacity. Ministerstvo školstva ich odvolanie zamietlo. V dôsledku kapacitných problémov tak bola škola v Terni nútená začať vzdelávať časť rómskych detí z Malého Slivníka v triedach na poobedňajšej zmene a v etnicky homogénnych triedach, pričom táto situácia dlhodobo pretrváva.

***

Chceme poďakovať nadáciám Open Society Foundations, Sigrid Rausing Trust, ACF - Slovakia a ďalším donorom, ktorí podporili našu prácu na tomto prípade a umožnili dosiahnuť toto súdne rozhodnutie.

KONTAKTY: Vanda Durbáková – právna zástupkyňa Poradne ako žalobcu, tel. č.: 0908 695 531; e-mail: poradna@poradna-prava.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menšín a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násillia.

Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menšín. Zabezpečuje sprostredkovanie bezplatného právneho poradenstva vo vybraných prípadoch porušenia ľudských práv a bezplatného

právneho zastupovania v konaniach pred slovenskými súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Vykonáva tiež terénny monitoring, advokačné aktivity vo vzťahu k štátnym inštitúciám a realizuje vzdelávacie aktivity v oblasti ochrany pred diskrimináciou pre odbornú a laickú verejnosť. Web: www.poradna-prava.sk

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).